

5. KÖVETKEZTETÉSEK

A Premier League-ügyben hozott döntés az EuB felfogása szerint alapvetően nem szerzői jogi tárgyú tartalmakkal kapcsolatban vizsgálta az áruk szabad mozgása, a szolgáltatásnyújtás szabadsága korlátozásának lehetőségét. Ugyanakkor az esetből levonhatók arra nézve következtetések, hogy ha a felhasználás tárgya jogvédett tartalom lett volna, az oltalmat pedig hatásos műszaki intézkedés útján kívánták volna erősíteni, ott is hasonló következtetésre jutott volna az EuB, hiszen ezekben az esetekben is az uniós jog az oltalom céljához szükséges mértékben védelmezi csak a műszaki megoldásokat. A műszaki oltalom eszköze (hatásos műszaki intézkedésként) sem képezi a szellemi tulajdoni oltalom olyan lényegi részét, aminek következtében a sajátos tárgyra vonatkozó elsődlegesség illethetné az alapszabadságokkal szemben. Ilyen módon az EuB újabb ponton állta útját a piacok hermetikus lezárásának, aminek mára nyilvánvaló hatása van a piaci gyakorlatokra is.

Érdemes szólni arról, hogy az EuB nyomán a High Court of Justice még a 2013–16-os szerződési periódus

megelőzően döntött az EuB döntésének alapul szolgáló nemzeti ügyekben, kimondva, hogy a görög dekóderek alkalmazása jogszerű volt, majd a licenszelési kérdésekben is megszületett a döntés, amely – némi meglepetéssel – azt a döntést tartalmazta, hogy a szerzői jog értelemben vett műveket is tartalmazó mérkőzések felvételének nyilvános helyen való sugárzása nem sérti az angol szerzői jogot, amennyiben az azt megtekintő közönség nem fizetett a mérkőzés megtekintéséért. A bíróság kimondta továbbá, hogy a PL-nek a műsorsugárzókkal kötött olyan szerződésai, melyek kifejezetten megtiltják az érintett műsorsugárzó-szervezet nemzeti határain kívüli közvetítéseket, jogellenesnek minősülnek. Ezzel a nemzeti döntések a pubokban (és más nyilvános helyeken) megvalósuló közvetítés tekintetében nem egészen arra a következtetésre jutottak, mint az EuB, amivel nem hogy pontot tettek volna a történet végére, hanem új frontot nyitottak az üzleti modell átalakításáért folyó háborúban, hiszen végső soron a pubokat mentesítették a díjfizetési kötelezettség alól, ami az EuB későbbi fent említett esetjogával egyértelműen ellentétes.

SZEKERES DIÁNA

SPORT VÁLASZTOTTBÍRÁSKODÁS

A társadalmi-gazdasági élet szereplői, így a sport világának pozitív megítélése szempontjából is kiemelkedően fontos a személyes és nemzetközi kapcsolatok megóvása akár, az üzleti együttműködés megóvása érdekében megoldásként szolgálhat az alternatív vitarendezés különböző alakzatainak vizsgálata. Maga az *Alternative Dispute Resolution process*, azaz az Alternatív Vitarendezési Fórum [ADR, AVR, AVF] egyike a leggyakrabban használt és legnagyobb hagyománynak örvendő alternatív vitamegoldó eljárásoknak, véleményem szerint, egyetemben a mediáció térhódításával.

Az Egyesült Nemzetek Alapokmányának 33. cikke – bár a nemzetközi béke és biztonság fenntartásáról szól, mégis szó szerint az alábbira utal „a felek bármely vita rendezését [...] [...] tárgyalás, vizsgálat, közvetítés, békéltetés, választottbíráskodás, bírósági rendezés, regionális szervezetek és megállapodások igénybevétele, vagy az általuk választott bármilyen egyéb békés eszköz útján kísérel meg.” A választottbíráskodás általánosságban a nemzetközi kereskedelmi típusú ügyeknél, államok közötti nézeteltérések során, üzleti viták megoldása körében alkalmazott eljárási módszer, ugyanakkor az utóbbi időben megjelent a sporttéren is.

1. GONDOLATOK A SPORTRÓL ÉS JOGÁRÓL

A sport együtt fejlődött a társadalommal, és mind az egyén, mind pedig a társadalom vonatkozásában kiemelt területnek tekinthető, hiszen: „A sport reményt adhat ott, ahol egykoron kétségbeesés uralkodott. Bár-

mely kormánytól hatékonyabb a faji ellentétek leküzdésében. A sport képes megváltoztatni a világot.” A sport szociális, gazdasági és kulturális jelentősége vitathatatlan. A sport sem működik azonban sportjogi konfliktusok nélkül. Azt gondolom, a konfliktus, mint a vita forrása nem nehézség, probléma alapvetően, sokkal inkább lehetőséget teremt az alternatív vitarendezéshez vezető úton.

Magyarország Alaptörvényében nevesítve található meg a sporthoz fűződő jog, a XX. cikk (1) bekezdése értelmében: „Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.”, amely bekezdés szerinti jog érvényesülését többek között „...a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával...” segíti elő. Az Európai Sport Charta 2. cikke értelmében: „A sport minden olyan fizikai tevékenység, amely esetenként vagy szervezett formában a fizikai és szellemi erőnlét fejlesztését szolgálja, társadalmi kapcsolatok teremtése, avagy különböző szintű versenyeken való eredmények elérése céljából.” A meghatározás egyaránt magában foglalja a szabadidő- és versenysportot, összekapcsolva testkultúrával, az egészséges életmóddal, részben pedig az egészségügyi kérdések körével. A definíció alapján a szellemi sportok e szabályozási kör tekintetében kivételt képeznek, e terület a magyar jogi szabályozás során megjelenik.¹ A jelenleg hatályos 2004. évi I. törvény 1. § (2) bekezdése értelmében Sporttevékenység: „a meghatározott szabályok szerint, a sza-

¹ Sárközy Tamás: *A sport, mint az állami-jogi és az önszabályozás határterülete*. In: *Állam- és Jogtudomány*. 41. 2000. 3–4. 207–229.

badidő eltöltéseként kötetlenül vagy szervezett formában, illetve versenyszerűen végzett testedzés vagy szellemi sportágban kifejtett tevékenység, amely a fizikai erőnlét és a szellemi teljesítőképesség megtartását, fejlesztését szolgálja.”

Az Európai Uniót érintő jogi vonatkozások tekintetében kiemelendő, hogy Európai Bizottság kiadta 2007-ben Fehér Könyvét a sportról, valamint a Lisszaboni Szerződés vonatkozó 6. cikk e) pontja a sport területén a tagállamok intézkedéseit támogató, összehangoló vagy kiegészítő intézkedések végrehajtására az Európai Uniót hatáskörrel rendelkezőként nevezi meg. A vonatkozó 165. cikk értelmében az EU hozzájárul az európai sport előmozdításhoz, a sport sajátos természetére, az önkéntes részvételen alapuló szerkezeti sajátosságaira, valamint a társadalomban és a nevelésben betöltött szerepére tekintettel. Az Unió fellépésének célja kiemelten a sportversenyek tisztaságának és nyitottságának, valamint a sport területén felelős szervezetek közötti együttműködésnek az előmozdítása, a sport európai dimenzióinak fejlesztése, hozzájárulva a sportolók, fizikai és szellemi épségének védelméhez. Az Európai Közösségek Bírósága 1974 óta eseti alapon foglalkozik sportügyekkel.

A korai civilizációk kialakulásának hajnalán a „sporttevékenység-gyakorlás” spontán módon az egyén számára fizikai aktivitást jelentett a természet kihívásaira reagálva, az ellenséges törzsekkel szembeni védekezésért történő felkészülés során biztosítva a rátermettség növekedését az életfeltételekhez való magasabb hozzáférési szinttel. Összefüggött az ember természetes mozgásigényével és homo ludens természetével.² Az ókori társadalmakban, már a szórakoztatási funkció megjelenéséről is beszélhetünk, és egészen a középkor kezdetéig szolgálta a harckészültség fenntartását, az aktivitás presztízsét. A mai modern értelemben vett sporttevékenységről a XIX. század második felétől beszélhetünk, amikor a tömegtermelés hatásként keletkező szabadidőtöbblet sporthoz való tömeges hozzáférést mind nézőként, mind sportolóként lehetővé tette, hódolva a szabadidő kellemes eltöltésének, a versenyszellemnek a pénzkereseti lehetőség ol-tárán. Így vált a sport „túlélési” eszközből megélhetést biztosító eszközzé, ún. harmadik generációs alkotmányos alapjogként jelent meg.³ A magánautonómia bázisán történő szerveződéstől az állami szabályozás megjelenésén át, az önszerveződés és a hierarchizálódás is jellemezte a sportot. A magyar jogalkotás során fellépő első sportra vonatkozó szabályozás az 1777-es Racio Educationisban testnevelési koncepcióként jelent meg, az első 1996-os magyar sporttörvény előzménye az 1921. évi LIII. törvénycikk a Testnevelésről.⁴ A XX. szá-

zad során kialakult a sport oktató, nevelő és integráló funkciója, a versenysport sikerei ma is nemzeti büszkeséget jelentenek, a média, mint tömegigényt kielégítő jelensége tömegkommunikációja jelenlétével hozzájárul a sportéletben aktívan résztvevők közötti konfliktusok nyilvánosságra kerüléséhez.

2. GONDOLATOK AZ ALTERNATÍV VITARENDEZÉSRŐL

Az **alternatív vitarendezés** azon módszerek gyűjtőneve, a modern jogfejlődés termékeként, amelyek alternatívát nyújtanak a hagyományos bírói megoldáshoz képest a konfliktusban álló felek számára. Általánosságban elmondható az eljárás szemszögéből, hogy nagyfokú szabadságot biztosít a folyamatok irányítása és az alternatív megoldások kidolgozása tekintetében, markáns jellemző jegyeként a mindenki számára elfogadható a kialakult helyzet megoldását elősegítő lehetőség megtalálására koncentrál. A joghoz való könnyebb hozzáférés biztosítása irányába tolódott el figyelem és az érdeklődés az alternatív vitarendezéssel, hiszen történeti szempontból a bírósági rendszer korlátai kezdtek kiütközni, az egyéni szabadságjogok és a személyiségi jogok előtérbe kerülésével. Az alternatív vitarendezés gyors és hatékony, elsődleges célja a felek közötti konszenzus létrehozása, a vitát elöntő fórum tagjait a felek választják hozzáértő szakemberekből. Az eljárás nem nyilvános, költséghatékony és általánosságban elmondható, hogy az eljárási szabályrendszert a felek maguk állapítják meg.

Az alternatív vitarendezés – egyik és talán legelterjedtebb – változata a választottbíráskodás, amely jelentőség peres eljárásban zajló vitarendező tevékenységéhez képest értelmezhető. *„A sport – különösképpen a versenysport – a nyilvánvaló előnyei mellett, az abban résztvevők között konfliktushelyzetet teremthet, amelynek megszüntetésében, az egyéni és közösségi érdekek érvényesülése mentén a Választottbíráskodás eljárásának kiemelt szerepe lehet. A sport közegében kialakult eltérő álláspontok gyors és szakszerű tisztázása, feloldása és rendezése bizonyíthatja, hogy a sport nemcsak teremt, de meg is oldja e területen keletkező vitákat. Ennek előrebocsátása mellett a választottbíráskodási eljárás fókuszában a felek kölcsönös megállapodása, megegyezése áll, s mintegy ultima ratióként kerül sorra, következhet a választottbíráskodási eljárás megindítása, majd a döntés meghozatala, amely jelen Eljárási Szabályzatban rögzített módon és rendben történik. Felek ennek tudatában vetik alá magukat a Sport Állandó Választottbíráskodás eljárásának, amelynek során a pártatlanságnak, a szakszerűségnek és a gyorsaságnak érvényesülnie kell.”⁵* Ahhoz, hogy a választottbíráskodási „választás” eredményes és érvényes lehessen, a vitarendezési fórum kikötésének lehetőségeit ismerni kell, a sportra vonatkozó szabályozást a későbbiekben ismertetjük. Az alternatív vitarendezés alapvetően két csoportba sorolható: arbitrációs (vá-

² Sárközy Tamás: *Magyar sportjog az új Polgári Törvénykönyv után.* HVG ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2015., 17. o.

³ Mihályi Zsolt Apór: *Jogalkotás a sportban, az állami és civil szféra szabályozási határvitái.* 57. o. Forrás: <http://kodifikator.hu/letoltes/category/6-2012-evi-ii-szam?download=34:mihalyi-zsolt-apor-jogalkotas-a-sportban> (letöltés dátuma: 2018. április 14.)

⁴ Sárközy Tamás: *Magyar sportjog az új Polgári Törvénykönyv után.* HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2015., 40–41. o.

⁵ *Sport Állandó Választottbíráskodás Eljárási Szabályzata, Preambulum.*

lasztottbíráskodás), illetve; mediációs (közvetítői eljárás) típus szerinti megkülönböztetésben. A mediáció sajátos konfliktus megoldási út, semleges, kompetens, és a konfliktusban nem érintett harmadik személy a mediátor segítségével zajlik. A közvetítő sajátos kommunikációs stratégiát használ fel, amelynek segítségével a szembenálló feleket, olyan helyzetbe hozza, hogy azok saját maguk legyenek képesek felismerni az általuk meghatározandó célt, amelynek következményeként létrejöhet a minden érintett számára elfogadható megegyezés.⁶ A szembeálló feleket a mediátor, jövőre irányuló, és lehetőleg legmegfelelőbb megoldás irányába vezeti el. Az eljárás végén, amennyiben az eredményes, egyezség, részegyezség, megállapodás, vagy szerződés jön létre. A vita megoldásának klasszikus modellje az, hogy a szembenálló feleket ügyvédek képviselik a bíró pedig pártatlanul dönt, ez viszont felveti azt a lehetőséget, hogy a felek közül valamelyik nem ért feltétlenül egyet a meghozott bírói döntéssel. A mediációs eljárás során a felek oldják fel a konfliktust, ha van ügyvéd, ő csupán tanácsot ad a feleknek, megvilágítja a jogi helyzetet, a mediátor pedig különböző alapelvek szerint közvetít a felek között, mint pártatlan tárgyalásvezető. A fenti alapelvek közé tartozik: az önkéntesség, becsületesség, belső nyitottság, kifelé irányuló bizalom, megoldás szem előtt tartása, autonómia, a megegyezésre, mint eredményre való törekvés. A mediációs eljárások közös jellemzője, a felek önkéntes részvételi hajlandósága, mellérendelt viszonya és az esetleges jogilag releváns következmények önkéntes vállalása. Az eljárás ülései során az érdekeltek feltárják igényeik alapját, tisztázva az ezekkel összefüggő tényeket, majd kölcsönösen tesznek javaslatokat a minden fél által elfogadható megoldásra. A mediátor a vitavezető, aki a vitát mederben tartja, megakadályozva annak kielezését, javítva a felek közti viszonyt. „A mediáció tehát egy önkéntes eljárás, amely a zsákutcába jutott viták bíróságokon kívüli rendezésére szolgál.”⁷ A felek egyezségét írásba foglalja a mediátor, titoktartási kötelezettség terhe mellett, az olyan tények, adatok vonatkozásában, amelyekről közvetítői tevékenységével összefüggésben szerzett tudomást. Ha bármelyik fél a későbbiekben bírósághoz fordulna, a közvetítőt tanúként a magyar jogszabályozás értelmében idézni nem lehet. A közvetítés általánosságban a rendes bírósági eljárás előtt, helyett, vagy bírósági eljárás szüneteltetése mellett, és akár az egyes bírósági eljárások után is alkalmazható. Miért is van jelentősége a témafelvetés kapcsán a mediációnak – erre nemzetközi terület vonatkozásában jelenik meg a válasz. A Nemzetközi Olimpiai Bizottság [NOB], 1981-es közgyűlésén hozta életre a nemzetközi sport döntőbírószágot, a lausanne-i Sport Választottbírószágot [Court of Arbitration for Sport: CAS], amely csak később 1991–92-ben függetlenítette magát a nemzetközi szervezettől. A NOB a CAS szabályzatait 1983-ban elfo-

⁶ Dévényi Norbert (1999): „Jog vita nélkül”: közjegyzőség és mediáció Ausztriában. In: Közjegyzői Közlöny. 1999/9. pp. 21.23., In: Pokol Béla: A jog elkerülésének útjai (Mediáció, egyezségkötés) Jogelméleti Szemle, 2002/1.

⁷ Somfai Balázs: Bontás és közvetítés. Családi Jog, 2003/2. 7. o.

gadta, és a CAS 1984. június 30-án megkezdte működését, az 1984-ben kialakított szabályozást elsőként 1990-ben módosították. Olyan ügyekben hoz döntéseket a svájci, lausanne-i székhelyű CAS, mint például az állampolgárság kérdése, szerződéskötések, televíziós közvetítések, szponzoráció vagy éppen a tiltott teljesítményfokozás kérdései. Sor került az International Council of Arbitration for Sport [ICAS] létrehozása, amelynek feladata a CAS finanszírozásával és igazgatásával kapcsolatos ügyek intézése lett, 1996-ban egy sidney-i és egy denveri irodát hozott létre, majd 1999-ben a denveri iroda New Yorkba költözött át. 1999-től került bevezetésre hatáskör és illetékesség fennállása esetén a mediációs eljárás, a felek kölcsönös alávetési nyilatkozata, szerződése alapján az eljárás díjának befizetése után, amely önálló szerződés is lehet, vagy akár egy kereskedelmi szerződés alávetési klauzulája. A felek egyeztetését a CAS mediátora „CAS Mediation Rules” elnevezésű szabályzat segítségével végzi el. A doppingügyek, fegyelmi ügyek és határozatok megtámadása kivételével bármilyen sporttal kapcsolatos vitában igénybe lehet venni.⁸

3. A SPORTJOGI VITARENDEZÉS

Klaus Vieweg olvasatában a sportjog „kétpályájú struktúra”, „keresztmetszet-anyag”, „kifejezetten komplex, toldozott-foldozott szabályhalmaz”, egyrészt állami szabályozási jellemző jegyei vannak, másrészt eddig a sportszervezetek önszabályozó tevékenységéből álló jogszabályanyag. Nemes András olvasatában „úszó sziget.” Az állami jog a sportot sokáig nem vonta szabályozása alá, a sportban mindig is erővel bírt az önszerveződés, teret kapott az önszabályozás lehetősége.⁹ Az állami és a civil szféra (nemzeti és nemzetközi sportszervezetek) szabályozásának jogi jellege magában foglalja az állami sportra vonatkozó jogszabályokat, a szakszövetségi magatartási előírásokat és a sport érintő játékszabályozást. Különleges jogágként a sportjogi jellemző¹⁰, hogy ezen szabályok nem köthetőek az államhoz, formális értelemben a szabályzatok nem minősülnek jogszabálynak, az állami elismerésük, azonban nem kizárt. Az állami elismerés akként valósul meg, hogy egyrésztől van törvényességi felügyeleti joggya-

⁸ Tarczay Áron: A lausanne-i Sport Választottbírószágot szervezte és működése. Forrás: [http://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/dr_tarczay_aron-cas\[jogi_forum\].pdf](http://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/dr_tarczay_aron-cas[jogi_forum].pdf) (letöltés dátuma: 2018. március 20.) és Tarczay Áron: A sporttal kapcsolatos állandó választottbíráskodásról. Ügyvédek lapja, Budapest, 2010/1. szám

⁹ Mihályi Zsolt Apor: Jogalkotás a sportban, az állami és civil szféra szabályozási határvitái. 55. o., 64. o. Forrás: <http://kodifikator.hu/letoltes/category/6-2012-evi-ii-szam?download=34>: mihalyi-zsolt-apor-jogalkotas-a-sportban (letöltés dátuma: 2018. április 14.)

¹⁰ A sportjog kialakulásának folyamatáról bővebben lásd. Nemes András: Jogi- és sportjogi ismeretek. egyetemi tankönyv, HVG-ORAC Kiadó Kft., Budapest, 2011., Princzinger Péter: Sportjog I. A sportjog közjogi alapjai. Jogi Kari Jegyzetek sorozat, ELTE Eötvös Kiadó, 2010., Miskolczi-Steuer Annamária – Princzinger Péter – Rippel-Szabó Péter (szerk.: Princzinger Péter): Sportjog II. A sport magánjoga. Jogi Kari Jegyzetek sorozat, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2011.; Sárközy Tamás sportjogi munkássága.

korlás a szakszövetségek és sportszövetségek felett, másrészt pedig a szabályzatok alkalmazása során keletkezett jogviták állami, vagy választottbírói jogérvényesítést tesznek lehetővé, valamint a bírósági joggyakorlatban a szövetségi szabályzatokra közvetlenül hivatkoznak. A jogi szankció speciális jelleget mutat, hiszen az állami szankció bár lehetőségként fennáll a sport világában, mégis amennyiben a sportolók és a sportszervezetek alávetik magukat a sportszövetségek és a sportválasztottbírói jogvita-rendezési eljárásának, lényegében lemondanak az állami bírósághoz fordulás igényérvényesítési lehetőségéről. Nyilván ez részben értendő csupán, hiszen végrehajthatóság állami kényszerrel is igényelhető. ¹¹ „A sportnak ott kell a behatást az állami jog számára megtiltania, ahol a sport maga tárgyyszerűbb és hatékonyabb megoldási utakat képes biztosítani.”¹² Sárközy Tamás Fritz Nicklish-re is hivatkozva vallja,¹³ hogy a sportjogi viták elbírásának főszabályként nem igénylik az állam beavatkozását a sportszövetségek-sportegyesületek belső egyeztetési folyamataiba, becsületbíráskodási tevékenységébe, de nem tűrheti el a sportolói alapjogok megsértését és a jogsértő magatartásokat, így a szabálysértési és büntetőjogi jogsértéseket sem. A sportjogi választottbírói eljárás így Sárközy olvasatában az önszabályozás-állami szabályozás józan kompromisszumaként jelenik meg, egyszerre külső és belső vonatkozásban biztosítva a jogállami elvek sportban történő érvényesülését, miközben a sport intézményes önszabályozó rendjéhez is kötődik.¹⁴ Sárközy professzor olvasatában a sport választottbírói eljárás valójában az egyesületi választottbíráskodás előfutára.

4. VÁLASZTOTTBÍRÁSKODÁSRÓL ÉS TÖRTÉNETI KIALAKULÁSÁRÓL ÁLTALÁNOSÁGBAN

Fogalmi meghatározását tekintve, a választottbíráskodás a felek közötti kölcsönösen elfogadott szabályok alapján fennálló olyan jogi karakterisztikájú vitarendezési forma, amely rendes bíróságon kívüli hatáskörrel bír, felek által választott harmadik személyek, il-

letve szervezet előtt zajlik le, jogilag kötelező erejű döntést hozva.

Eredetét tekintve, bizonyos jogtörténeti hipotézisek alapján akár régebbi gyökerekkel is rendelkezhet a választottbíráskodás, mint a rendes bíráskodás. A jog előtti gyökerek az emberiség őskönyveiben bukkannak fel, mint például korábbi sumér birodalom¹⁵ időszakának mitikus hagyományai, a kínai konfucionista gyökerek, ellentétben a legistákkal, ahol nem volt differenciált eljárásjog. Ide tartozhatnak az ősi indogermán jog, hindu, norvég, és akár görög¹⁶ eredetű vallások tanai, így az attikai jog alapján a szentélyeket őrző városok gyűlései.¹⁷ Egyesek szerint, Démoszthenész Medius elleni perbeszéde is utalást tartalmaz a választottbíráskodás elmeire.

A római gyökerek híve Fabinyi¹⁸. A római jogban az arbiter a szakértelmet ígérő kérdés elődöntője volt, aki eleinte egyedül, majd pedig háromfős tanácsban járt el. Az arbiter datus esküdtbíró volt, míg az arbiter ex compromisso szűkebb értelemben vett választottbíróként funkcionált különös eljárási keretrendszerben választva, a rendes bírósági eljárást elkerülve.¹⁹ Az eljárás alapját a bona fides képezte, a felek között, akik az ügyet a választottbíró elé kívánták vinni választottbírói szerződés (compromissum), illetve – a választottbíró részéről a döntés elvállalásra irányuló választottbírói szerződés (receptum) jött létre. Eleinte a meg egyezés nem volt kikényszeríthető, csak stipulációval lehetett megerősíteni azt.²⁰ Az arbiter latin kifejezés választottbíró és döntőbíró jelent. A római jogban szakmai szempontokon alapuló mérlegelést, értékelést végzett az esküdtbíró, az arbiter datus. Speciális megállapodással, compromissummal egyfajta választottbíróként szolgált az arbiter ex compromisso, aki a vagyoni jogi vitákat a rendes peres eljárás kikerülésével oldotta meg. Az esküdtbíró a praetor nevezte ki a formális peres eljárásban, a „litis aestimatio”-ra (becslőeljárás) és az „actio fini-um regundorum”-ra (vítás telekhatárok rögzítése) terjedt ki hatásköre a formális perben. A felek kérték a választottbíró eljárását, más esetben a felek kérték fel magát a választottbíró, akinek kötelezően döntést kellett hoznia, különben a praetor

¹¹ Mihályi Zsolt Apor: *Jogalkotás a sportban, az állami és civil szféra szabályozási határvitái*. 60.o. Forrás: <http://kodifikator.hu/letoltes/category/6-2012-evi-ii-szam?download=34:mihalyi-zsolt-apor-jogalkotas-a-sportban> (letöltés dátuma: 2018. április 14.)

¹² Vieweg, Klaus: *A sportjog büvöletében – a német jog szemszögéből*. 55.o., A „Zur Einführung – Sport und Recht” („Bevezetésül – sport és jog”), JuS 1983, 825 o. c. cikk aktualizált és jelentősen kibővített változata. Az első feldolgozás 2007. 08. 09-én, a második kiadás 2010. 09. 01-jén készült el. In: <http://www.irut.jura.uni-erlangen.de/Forschung/Veroeffentlichungen/OnlineVersionFaszinationSportrecht/FaszinationSportrechtUngarisch.pdf> (letöltés dátuma: 2018. április 05.) 1–58. o.

¹³ Lásd továbbá: F. Nicklisch: *Inhaltskontrolle von Verbandswesen Heidelberg*, 1982., K. Stern: *Die Grudrechte der Sportler*. A. F. Schroeder – H. Kaufmann (Hrsg.): *Sport und Recht*. In: Sárközy Tamás: *Magyar sportjog az új Polgári Törvénykönyv után*. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2015. 29. o., 38. o.

¹⁴ Lásd. Sárközy Tamás: *Magyar sportjog az új Polgári Törvénykönyv után*. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2015., 29. o.

¹⁵ Wlassak, Moriz, bécsi perjogász idézi: Koi Gyula: *Karcolatok a választottbíráskodás történetéből a kezdetektől a 20. század elejéig*. In: Kelemen Miklós – Takács Péter (szerk.): *Est quad am prodire tenus*. Tudományos Diákköri Dolgozatok 2003. Budapest, 2004. 1–12.

¹⁶ Lásd. Kecskés László: *Reform és jogharmonizáció – az Európai Bíróság és a magyar igazságszolgáltatás*. Collega, Magyar Igazságszolgáltatás. 2010. különszám, 1999. május.

¹⁷ Carabiber, Charles: *L'arbitrage international de droit privé*. Paris, 1960., 5. o., Pison. idézi: Koi Gyula: *Karcolatok a választottbíráskodás történetéből a kezdetektől a 20. század elejéig*. In: Kelemen Miklós – Takács Péter (szerk.): *Est quad am prodire tenus*. Tudományos Diákköri Dolgozatok 2003. Budapest, 2004. 1–12.

¹⁸ Lásd. Fabinyi Tihamér: *Választottbíráskodás*. Budapest, Szerzői Kiadás 1920.

¹⁹ Lásd. Horváth Éva – Kálmán György (1999): *Nemzetközi eljárások joga – A kereskedelmi választottbíráskodás*. Osiris Kiadó, Budapest, 1999.

²⁰ Lásd továbbá: Újlaki László (1991): *A választottbírói szerződés jogági elhelyezkedése és tipológiája*. Jogtudományi Közlöny, 1991/9–10., 216–225., 217. o.

megbírsághozható.²¹ A Kr.u. 529-es Iustinianus-i reformok római jogi összefoglalásként funkcionáló törvénykönyvekben²² a választottbírói döntés már az ítélet erejével bírt, és a compromissum kikényszeríthető szerződésnek minősült.²³

Salamon király bibliai története, is az ősi joghoz köthető, mivel kezdetben a római jogi döntéshozataltól a keresztények elzárkóztak, és végül Pál Apostol javaslatára az ügyeik keresztény választottbíró elé kerülhettek.²⁴ „Ha mindennapi ügyekben pereskedtek, olyanokat tegyetek meg bírónak, akik a közösségben jelentéktelenek. Azért mondom ezt, hogy szégyenkeztek. Nem akad közöttetek értelmes ember, aki testvérei ügyében döntőbíró lehetne? Ehelyett testvér a testvérel pereskedik, ráadásul hitetlenek előtt. Már az is kifogásolható, hogy pereskedtek egymással.” A Codex Juris Canonici 1917-ben jelent meg, az 1983-as CIC 1713-1716. számú kánonjai pedig már a perek elkerülésének lehetőségét tárgyalják. A választottbírók Európában a XI. századtól váltak elterjedté. Szakmai, kereskedelmi választottbírók működtek, a távolsági és a helyi kereskedelem érdekkonfliktusainak a törésvonalában.

A magyar történelmi előzmények²⁵ Szent István II. dekrétumának (1009 vagy 1030-1038) 16. cikkéhez köthetőek, miszerint „110 pensa büntetésből tizet a választottbírák és a közbenjárók kapjanak”. Fabinyi Tihamér hozzáfűzte: „a választott bírák eredetileg nem ítélezésre hivatott „bírák”, hanem csupán egyeztetők, békéltetők voltak...” Már a XIII. században megjelent az eseti, vagy fogott bírák intézménye, akik „nemcsak egyszerűbb, kétségtelenül a felek szabad rendelkezése alá tartozó perekben, hanem a legkülönbözőbb súlyos ügyekben is ítélték.”²⁶, amely kvázi néptörvényszékként működött, a város főbírája a vásárok idején bíraskodott.²⁷ Az ítélet szakmaiságát később az eljáró bíró személyi, szakmai, tapasztalatai, valamint tekintélye határozta meg. A döntésnek történő alávetés írásbeli, vagy szóbeli alapon jött létre, a vitás felek maguk választhatták a magánbírókat, melynek ítéletét a későbbiek során rendszeres bírói ítélettel egyenrangúnak tekintették.

A jogalkotás során elsőként a polgári törvénykezési rendtartás tárgyában született 1868. évi LIV. törvény cikk tartalmazta a magánbírói ítéletek elfogadásának lehetőségét, amely alapján a polgárok peres ügyei-

ről kölcsönös szerződés alkalmazásával a választottbírók dönthetett. A tőzsdei választottbíráskodásról szóló 1881. évi LIX. törvény cikk²⁸ még nem igényelt választottbíráskodási, választottbírói szerződést, amennyiben az ügyletek a budapesti értéktőzsdén, áru-tőzsdén vagy vidéki termény- és gabonaházakban kerültek megkötésre pusztán alávetési nyilatkozat is elegendőnek bizonyult.²⁹ Az 1911. évi Pp. 767-788. §-ai már – a német és az osztrák mintát követve – a választottbírói eljárást európai színvonalon szabályozta, külön címet szentelve a választottbíráskodásnak. Az 1952. évi III. törvény, a Pp. első verziójában nem volt határozat a választottbíráskodásról, azonban Pp. 17-20. §-ai tartalmaztak néhány szűk korlátok közé szorított szabályt. A III. Pp. 1972. évi 26. törvényerejű határozat a Pp.-t a XXIV. Fejezettel egészítette ki, amely már – öt paragrafusban (360-364. §) – rendelkezett a választottbíráskodásról. A gazdálkodó társaságok között fúvarozási és vállalkozási szerződésből származó jogvitákban eljáró választottbírók – különleges ad hoc választottbíróként a 8/1978. (XII. 5.) IM határozat alapján jött létre. A gazdasági társaságok jogvitáiról az 1988. évi VI. törvény 18. paragrafusa rendelkezett.³⁰ A Polgári Törvénykönyv 1993. évi módosítása (1993. évi XCII.), azaz a Ptk. 7. § (2) bekezdésével való kiegészítéseként már szerződéses jogviszonyok esetében is lehetővé tette a választottbírói eljárást. A választott bíráskodásról szóló 1994. évi LXXI. törvény értelmében a felek akkor köthettek ki választottbírói eljárást, amennyiben valamelyik fél gazdasági tevékenységgel hivatásszerűen foglalkozik és a vita e tevékenységgel kapcsolatos. A választottbírói tevékenységet 2018. január 1. napjától a 2017. évi LX. törvény szabályozza, ezt megelőzően, valamint a folyamatban lévő ügyekre az 1994. évi LXXI. törvény rendelkezései irányadók. Az Országgyűlés 136 igen, 2 nem szavazattal, 29 tartózkodás mellett fogadta el 2017. 05. 30-án a 2017. évi LX. törvényt a választottbíráskodásról. A jelenleg hatályos szabályozás új alapokra helyezte a magyarországi állandó választottbíráskodás szervezeti kereteit, a Magyarországon állandó választottbírók által intézendő valamennyi kereskedelmi ügyet a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő Állandó Választottbírók hatáskörébe utalta, azzal, hogy külön törvények alapján a Sport Állandó Választottbírók, valamint a Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamara által működtetett választottbírók hatáskörébe tartozó ügyek kivételt képeznek. A fenti

²¹ Sáriné Simkó Ágnes (Szerk.): *A mediáció. A közvetítői tevékenység.* HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest 2003. 15-21. o.; Lásd továbbá Brósz-Pólay: *Római jog.* Nemzeti Tankönyvkiadó 1993.; Földi András – Hamza Gábor: *A római jog története és intézményei.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2006.

²² Corpus Juris Canonici

²³ Faragó László (1966): *Nemzetközi választottbíráskodás.* KJK Budapest, 1966., 14. o.

²⁴ Faragó László (1966): *Nemzetközi választottbíráskodás.* KJK Budapest, 1966., 14. o.

²⁵ Lásd Tóth László: *A választottbíráskodás terjedelme a Magyar Jogi Történetben.* 1. o., forrás: <https://www.ajk.elte.hu/file/TothLaszlo-Valasztottbirkodas.pdf> (letöltés dátuma: 2018. 04. 17.)

²⁶ In: Fabinyi Tihamér: *Választottbíráskodás.* Budapest, Szerzői Kiadás 1920.

²⁷ Eckhart Ferenc: *Magyar alkotmány – és jogtörténet.* Budapest, Szerzői Kiadás, 1946.

²⁸ Módosította az 1868. évi LVI. Törvény cikk.

²⁹ Harmaty Attila: *Questions of arbitration in the Hungarian Law, The arbitration.* Milano, 1991., 184-185. o. Idézi: Wallacher Lajos: *Előkészítő Tanulmány a választottbíráskodásról szóló 1994. évi LXXI. törvény tervezetéhez, előkészítő tanulmány.* 102. oldal In: Kecskés László – Wallacher Lajos (1995), *Választottbíráskodás. A választottbíráskodásról szóló 1994. évi LXXI. törvény, annak indokolása és előkészítő anyagai.*

³⁰ Wallacher Lajos: *Előkészítő Tanulmány a választottbíráskodásról szóló 1994. évi LXXI. törvény tervezetéhez, előkészítő tanulmány.* 100-103. oldal In: Kecskés László – Wallacher Lajos (1995), *Választottbíráskodás. A választottbíráskodásról szóló 1994. évi LXXI. törvény, annak indokolása és előkészítő anyagai.*

jogszabályi rendelkezés vonatkozik minden kereskedelmi vagy gazdasági, szerződéses vagy szerződésen kívüli jogviszonyra is, kivéve a polgári perrendtartásról szóló törvény hetedik részében szabályozott különleges eljárásokban elintézendő ügyek, illetve jogviszonyok körét.

A Kúria 3/2013. Polgári Jogegységi Határozata értelmében „A választottbírói kikötés szerződésen alapuló bíróválasztás: az érintett felek akarata kölcsönös és egybehangzó kifejezésével abban állapodnak meg, hogy jogvitájuk eldöntését a választottbírói eljárásra bízják, ezzel együtt a rendes bíróságok eljárását mellőzik. Az ilyen megállapodásban a felek szabadon dönthetnek arról, mely ügyleteikre, illetve az adott ügylet keretében mely kérdésekre kötik ki a választottbírói eljárást és szabadon határozzák meg az eljáró választottbírói eljárást is.”³¹ A választottbíráskodás a polgári per elsődleges alternatívája.

5. A SPORT ÁLLANDÓ VÁLASZTOTTBÍRÓSÁG TÖRTÉNETI-JOGI SZABÁLYOZÁSI HÁTTERÉRŐL

Sport Állandó Választottbírói (a továbbiakban: SÁVB) a sportról szóló 2000. évi CXLV. törvény alapján jött létre. Sport Állandó Választottbírói létrejöttének célja a sportban keletkező jogviták gyors, szakszerű elintézése valamennyi sportágban akkor, amennyiben ennek az eljárásnak a felek alávetik magukat. Az önszabályozás-állami szabályozás józan kompromisszumaként a sportjogi választottbíráskodás egyszerre minősül külső és belső jellegével jogállami elvek sportban való érvényesülését biztosító szervnek, mindamellett, hogy a sport intézményes önszabályozó rendjéhez is kötődik.³²

A SÁVB tagjait 2001. augusztus 1-jére kellett volna megválasztani a tagokat, de a Nemzeti Sportszövetségben csak október 15-én született. A SÁVB törvényi felhatalmazás alapján létrejövő intézményes választottbírói, ahol a sporttörvényi szabályozás alapján más vagy ad hoc választottbíróihoz fordulás nem lehetséges.³³ A 2004. évi I. törvény (St.) 41. § (1) bekezdés h) pontja értelmében a SÁVB-ot kezdeti időszakban a Nemzeti Sportszövetség működtette, ezen időszakban az St. 53. § (3) bekezdése értelmében a MOB és a három nemzeti sportszövetség elnöksége választotta. A 2000-es sporttörvényt a magyar sportjog alapvető dokumentumaként a 2004. évi I-es körvény követte a sportról, mindazonáltal a jogalkotó kódex jelleggel jogági korlátokat átívelő módon szabályozza a sport állami jogát. A sporttörvény alapvetően a kivétel szabályokat rögzíti, így további kódexek, törvények, ágazati szabályok³⁴

³¹ Budapest, 2013. október 15., Forrás: <http://www.kuria-biro-sag.hu/hu/joghat/32013-szamu-pje-hatarozat> (letöltés dátuma: 2018. május 02.)

³² Sárközy Tamás: *Magyar sportjog az új Polgári Törvénykönyv után*. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2015. 29. o.

³³ Sárközy Tamás: *Magyar sportjog az új Polgári Törvénykönyv után*. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2015. 232. o.

³⁴ Így a 39/2004. (III. 12.) Korm. rendelet a sportfegyelmi felelősségről, 54/2004. (III. 31.) Korm. rendelet a sportrendezvények biztonságá-

szolgálnak háttér jogszabályként. A hosszú távú sportstratégia és fejlesztési terv kidolgozásának felelőse pedig a Kormány, amely szerv azért is felel, hogy a rendszer, a célkitűzések és a módszerek összhangban legyenek a törvényekkel, így a költségvetési törvénnyel is. A sporttörvény pedig elismeri a sportszféra sajátos vita-rendezési mechanizmusát a rendes bírósághoz fordulás jogával párhuzamosan akár opcionálisan is igénybe vehető Sport Állandó Választottbírói eljárással. Jelenleg a SÁVB a Magyar Olimpiai Bizottság keretein belül működik, elnöke mellett 15 taggal rendelkezik, akiket a MOB elnöksége 4 évre választ meg. A sportban való jártasságot elsőként a 2004. évi I. törvény írta elő az St. 47. § (6) bekezdése értelmében. 2001-ben még a sportminiszter javaslatára 12 választott tagja volt, 11 ügyvéd és 1 egyetemi tanár. A 2004-es St. ezen módosított, és a MOB számára két személy jelölését tette lehetővé. 2011-ben megszűnt a Nemzeti Sportszövetség ez a Sport választottbíráskodásra is kihatást gyakorolt. A 2011. év végi sporttörvény-módosítás, az olasz nemzetközi példát követve a félállami-félcivil köztestületként működő Magyar Olimpiai Bizottságra ruházta át a Sportválasztottbírói működési feltételeinek megteremtését, így gyakorlatilag összefogta a teljes magyar sportot, annak szerepe túlnyúlt az olimpiai sportágakon.

A Sport Állandó Választottbírói eljárásáról

A választottbíráskodásról szóló 2017. évi LX. törvény (Vbtv.) 59. § (2) bekezdése értelmében a sportról szóló törvény rendelkezései szerint, az ott meghatározott ügyekben a Sport Állandó Választottbírói jár el. A választottbírói csak a felek kölcsönös alávetése esetén rendelkezik hatáskörrel és főszabályként mögöttes jogszabályként a Vbtv. rendelkezései alapján működik, és csak akkor járhat el sportügyekben, amennyiben a felek között egyéb esetben állami polgári peres bírósági eljárásra kerülhetne sor. A hatásköri kérdéseket az St. 47. § (1)–(2) bekezdései rendezik, aszerint, hogy a sporttal kapcsolatos jogviták, vagy kiemelt ügyek esete áll-e fenn. Főszabályként tehát St. 47. § (1) bekezdése értelmében a Sport Állandó Választottbírói a törvényben megállapított eltérésekkel a választottbíráskodásról szóló törvény rendelkezései szerint jár el – a felek kölcsönös alávetési nyilatkozata alapján egyezség létrehozására törekedve – az alábbi sporttal kapcsolatos ügyekben: a sportszövetségek és tagjaik, illetve a tagok egymás közötti – a sportszövetségekhez kötődő tevékenységük körében keletkezett – sporttal kapcsolatos jogvitákban; a sportszövetségek, illetve a sportolók és a sportszakemberek közötti sporttal kapcsolatos jogvitákban; a sportszervezetek, illetve a sportolók és a sportszakemberek közötti sporttal kapcsolatos jogvitákban; a MOB, valamint a tagjai közötti, sporttal kapcsolatos jogvitákban. Az St. 47. § (2) bekezdése értelmében kérelemre eljárhat a SÁVB az érintett sportoló,

ról, 157/2004. (V. 28.) Korm. rendelet a sport területén képzéshez kötött tevékenységek gyakorlásához szükséges képzések jegyzékéről stb.

sportszakember, sportszervezet, valamint sportszövetség a versenyengedély kiadására és visszavonására vonatkozó, igazolási és átigazolási, továbbá sportfegyelmi, valamint az indulási joggal kapcsolatos ügyekben is, amennyiben bírósági eljárásnak helye van. A Vbtv. rendelkezést akkor kell alkalmazni, amennyiben az St.- a felek kölcsönös alávetési nyilatkozata kivételével – eltérően nem rendelkezik.

Mindenekelőtt azonban meg kell jegyezni, hogy a sport világában, amennyiben a felek vitás ügyeiket rendezni nem tudják, elsősorban a jogvita eldöntése végett a szövetségek szabályzataiban írt szervekhez kötelesek fordulni. Amennyiben azonban mégis bírósági útra terelődik a vita, úgy a felek alávetik magukat a Sport Állandó Választottbíróság kizárólagos illetékességének. A sportszövetségi bizottságok határozatai nem kötik a Választottbíróságot a felek jogvitájának elbírálásában SÁVB álláspontja szerint. Speciális szabályozás vonatkozik a sportegyesületre, mivel annak alapszabálya vagy jogvitában érintett személyek megállapodása akként rendelkezhet, hogy kiköthetik a tagsági jogviszonyból, továbbá a sportegyesület vagy önálló jogi személy szervezeti egységei és a tagok egymás közötti jogviszonyából eredő jogvitákra a Sport Állandó Választottbíróság eljárását. A Sport Állandó Választottbíróság eljárására csak akkor kerülhetett sor, az új Ptk. hatálybalépéséig, 2014. március 15-ig, ha a felek elfogadtak, illetve kölcsönös alávetési nyilatkozatot tettek.

6. A SPORT ÁLLANDÓ VÁLASZTOTTBÍRÓSÁG JELLEMZŐ JEGYEI AZ ELJÁRÁS ALAPELVEINEK TÜKRÉBEN

A SÁVB működése hatékony, hiszen mind az St., mind pedig az eljárási szabályzat az eljárási határidőket is részletesen szabályozza (30 és 15 nap). Az eljárás egyfokú, ítéletének hatálya megegyezik a jogerős bírósági ítéletével, a meghozott ítélettel szemben fellebbezésnek helye nincs. A szerv eljárása rugalmasnak tekinthető, hiszen a választottbíróság a jogszabályi keretek között viszonylag szabad kereteket alkalmazhat. Az eljárás bizalmas ügyintézés is jelent, hiszen nem nyilvános, az adott ügyről, a felek személyéről, a meghozott határozatról felvilágosítás nem adható. „A nyilvánosság kizárásának elvét nem sérti a Sport Állandó Választottbíróság Eljárási Szabályzatának 8. § 5. pontjában meghatározott azon lehetőség, hogy az anonimizált választottbírósági döntést jogi gyűjteményben leközzöljék.”³⁵ Jellemzi még az eljárást a szabad bíróválasztás, hiszen a fél a bírói névjegyzékből szabadon választhat bírót vagy helyette a választottbíróság elnöke jelöli ki annak személyét. (A névjegyzék tagjait a MOB négy évre a jogi szakvizsgával és legalább öt év joggyakorlattal rendelkező, a sport területén tapasztalatokkal rendelkező jogászok közül választja meg. Az eljárás jellemzője a szakértelem, tapasztalat és elkötelezettség hármas elve, ame-

³⁵ I. m. In: Béky Ágnes Enikő: *Alternatív vitarendezés a sport világában*. Magyar Jog 2013/5. 292. o.

lyet a pártatlanság alapelve egészíti ki, hiszen maguk a bírák függetlenek és pártatlanok, a feleknek nem képviselői, szakvéleményt és tanácsot nem adhatnak. Összefoglalóan megállapítható tehát, a választottbírósági klauzulában kiköthető, hogy a tanácsba csak releváns tapasztalattal rendelkező személyek jelölhetők, ezáltal biztosítható a jogvitát elbíráló testület gyors időtényezőzt biztosító eljárása, mint összességében költségkímélőbb vitarendezési lehetőség. Az eljárás gyors és hatékony, hiszen 8 napon belül kijelölésre kerül az eljáró választottbíró, 15 napon belül megtartásra kerülhet a tárgyalás és további 15 napon belül a választottbíróság ítélete is megszülethet.

Bírósági peres eljárás helyett választottbírósági eljárásnak akkor van helye, amennyiben a sporttal kapcsolatos a vita tárgya, továbbá a felek választottbírósági szerződésben kikötötték az eljárást, a felek szabadon rendelkeznek az eljárás tárgyáról, vagy ha a Sport Állandó Választottbíróságot külön törvény hatalmazza fel a vita eldöntésére.³⁶ Még a törvényben megjelölt esetekben nincsen szükség kölcsönös alávetési nyilatkozatra, vagy választottbírósági szerződésre, amennyiben egyébként bírósági eljárásnak van helye a versenyengedély kiadására, visszavonására vonatkozó, az igazolási és átigazolási, a sportfegyelmi és az indulási joggal kapcsolatos ügyekben.³⁷ Az erre vonatkozó kérelmek előterjesztője a sportoló [St. 1. § (1) bekezdés] a sportszakember [St. 11/A. §; St. 77. § p) pontja], a sportszövetség [St. 19. § (1) bekezdés] lehet.

A felek megállapodása, kölcsönös alávetési nyilatkozata a választottbírósági szerződés, amely akár önálló szerződésben vagy más szerződés részeként is megkötődhet, magát a szerződést írásba kell foglalni, amely történhet akár üzenetváltással is, levél, távirat, e-mail útján, vagy a felek üzenetét tartósan rögzítő más eszközön keresztül. Az is jognyilatkozatként írásban létrejött választottbírósági szerződésnek tekintendő, amennyiben az egyik fél állítja keresetlevelében, a másik fél pedig nem tagadja válasziratában, hogy létrejött közöttük választottbírósági szerződés.³⁸

A Választottbíróságot az elnök képviseli, aki ellátja mindazon feladatokat, amelyeket jogszabály vagy az Eljárási Szabályzat a hatáskörébe utal³⁹, akadályoztatása esetén az általa kijelölt választottbíró is eljárhat azonos jogkörrel, az elnöki hatáskörben gyakorolt intézkedéseket pervezető végzésbe kell foglalni. Így a fentiek értelmében a választottbíróság elnökének feladatai közé tartozik többek között, hogy a beérkezett keresetlevelet megvizsgálja, szükség esetén a felperest hiánypótlásra szólítsa fel, az alperest értesítse a felperesi keresetlevél beérkezéséről, felhívja a választottbírói névjegyzéket csatolva a válaszirat előterjesztésére, eshetőlegesen megállapítsa a hatáskör hiányát, vagy

³⁶ Sport Állandó Választottbíróság Eljárási Szabályzata 1. § a)–d) pontjai.

³⁷ Sport Állandó Választottbíróság Eljárási Szabályzata 3. § a)–d) pontjai.

³⁸ Sport Állandó Választottbíróság Eljárási Szabályzata 2. pont

³⁹ Sport Állandó Választottbíróság Eljárási Szabályzata 2. pont 3. § a)–n) pont.

sportszakember, sportszervezet, valamint sportszövetség a versenyengedély kiadására és visszavonására vonatkozó, igazolási és átigazolási, továbbá sportfegyelmi, valamint az indulási joggal kapcsolatos ügyekben is, amennyiben bírósági eljárásnak helye van. A Vbtv. rendelkezést akkor kell alkalmazni, amennyiben az St.- a felek kölcsönös alávetési nyilatkozata kivételével – eltérően nem rendelkezik.

Mindenekelőtt azonban meg kell jegyezni, hogy a sport világában, amennyiben a felek vitás ügyeket rendezni nem tudják, elsősorban a jogvita eldöntése végett a szövetségek szabályzataiban írt szervekhez kötelesek fordulni. Amennyiben azonban mégis bírósági útra terelődik a vita, úgy a felek alávetik magukat a Sport Állandó Választottbíróság kizárólagos illetékességének. A sportszövetségi bizottságok határozatai nem kötik a Választottbíróságot a felek jogvitájának elbírálásában SÁVB álláspontja szerint. Speciális szabályozás vonatkozik a sportegyesületre, mivel annak alapszabálya vagy jogvitában érintett személyek megállapodása akként rendelkezhet, hogy kiköthetik a tagsági jogviszonyból, továbbá a sportegyesület vagy önálló jogi személy szervezeti egységei és a tagok egymás közötti jogviszonyából eredő jogvitákra a Sport Állandó Választottbíróság eljárását. A Sport Állandó Választottbíróság eljárására csak akkor kerülhetett sor, az új Ptk. hatálybalépéséig, 2014. március 15-ig, ha a felek elfogadtak, illetve kölcsönös alávetési nyilatkozatot tettek.

6. A SPORT ÁLLANDÓ VÁLASZTOTTBÍRÓSÁG JELLEMZŐ JEGYEI AZ ELJÁRÁS ALAPELVEINEK TÜKRÉBEN

A SÁVB működése hatékony, hiszen mind az St., mind pedig az eljárási szabályzat az eljárási határidőket is részletesen szabályozza (30 és 15 nap). Az eljárás egyfokú, ítéletének hatálya megegyezik a jogerős bírósági ítéletével, a meghozott ítélettel szemben fellebbezésnek helye nincs. A szerv eljárása rugalmasnak tekinthető, hiszen a választottbíróság a jogszabályi keretek között viszonylag szabad kereteket alkalmazhat. Az eljárás bizalmas ügyintézés is jelent, hiszen nem nyilvános, az adott ügyről, a felek személyéről, a meghozott határozatról felvilágosítás nem adható. „A nyilvánosság kizárásának elvét nem sérti a Sport Állandó Választottbíróság Eljárási Szabályzatának 8. § 5. pontjában meghatározott azon lehetőség, hogy az anonimizált választottbírósági döntést jogi gyűjteményben leközzöljék.”³⁵ Jellemzi még az eljárást a szabad bíróválasztás, hiszen a fél a bírói névjegyzékből szabadon választhat bírót vagy helyette a választottbíróság elnöke jelöli ki annak személyét. (A névjegyzék tagjait a MOB négy évre a jogi szakvizsgával és legalább öt év joggyakorlattal rendelkező, a sport területén tapasztalatokkal rendelkező jogászok közül választja meg. Az eljárás jellemzője a szakértelem, tapasztalat és elkötelezettség hármassága, ame-

lyet a pártatlanság alapelve egészít ki, hiszen maguk a bírák függetlenek és pártatlanok, a feleknek nem képviselői, szakvéleményt és tanácsot nem adhatnak. Összefoglalóan megállapítható tehát, a választottbírósági klauzulában kiköthető, hogy a tanácsba csak releváns tapasztalattal rendelkező személyek jelölhetők, ezáltal biztosítható a jogvitát elbíráló testület gyors időtényező biztosító eljárása, mint összességében költségkímélőbb vitarendezési lehetőség. Az eljárás gyors és hatékony, hiszen 8 napon belül kijelölésre kerül az eljáró választottbíró, 15 napon belül megtartásra kerülhet a tárgyalás és további 15 napon belül a választottbíróság ítélete is megszülethet.

Bírósági peres eljárás helyett választottbírósági eljárásnak akkor van helye, amennyiben a sporttal kapcsolatos a vita tárgya, továbbá a felek választottbírósági szerződésben kikötötték az eljárást, a felek szabadon rendelkeznek az eljárás tárgyáról, vagy ha a Sport Állandó Választottbíróságot külön törvény hatalmazza fel a vita eldöntésére.³⁶ Még a törvényben megjelölt esetekben nincsen szükség kölcsönös alávetési nyilatkozatra, vagy választottbírósági szerződésre, amennyiben egyébként bírósági eljárásnak van helye a versenyengedély kiadására, visszavonására vonatkozó, az igazolási és átigazolási, a sportfegyelmi és az indulási joggal kapcsolatos ügyekben.³⁷ Az erre vonatkozó kérelmek előterjesztője a sportoló [St. 1. § (1) bekezdés] a sportszakember [St. 11/A. §; St. 77. § p) pontja], a sportszövetség [St. 19. § (1) bekezdés] lehet.

A felek megállapodása, kölcsönös alávetési nyilatkozata a választottbírósági szerződés, amely akár önálló szerződésben vagy más szerződés részeként is megkötődhet, magát a szerződést írásba kell foglalni, amely történhet akár üzenetváltással is, levél, távirat, e-mail útján, vagy a felek üzenetét tartósan rögzítő más eszközön keresztül. Az is jognyilatkozatként írásban létrejött választottbírósági szerződésnek tekintendő, amennyiben az egyik fél állítja keresetlevelében, a másik fél pedig nem tagadja válasziratában, hogy létrejött közöttük választottbírósági szerződés.³⁸

A Választottbíróságot az elnök képviseli, aki ellátja mindazon feladatokat, amelyeket jogszabály vagy az Eljárási Szabályzat a hatáskörébe utal³⁹, akadályoztatása esetén az általa kijelölt választottbíró is eljárhat azonos jogkörrel, az elnöki hatáskörben gyakorolt intézkedéseket pervezető végzésbe kell foglalni. Így a fentiek értelmében a választottbíróság elnökének feladatai közé tartozik többek között, hogy a beérkezett keresetlevelet megvizsgálja, szükség esetén a felperest hiánypótlásra szólítsa fel, az alperest értesítse a felperesi keresetlevél beérkezéséről, felhívja a választottbírói névjegyzéket csatolva a válaszirat előterjesztésére, eshetőlegesen megállapítsa a hatáskör hiányát, vagy

³⁶ Sport Állandó Választottbíróság Eljárási Szabályzata 1. § a)–d) pontjai.

³⁷ Sport Állandó Választottbíróság Eljárási Szabályzata 3. § a)–d) pontjai.

³⁸ Sport Állandó Választottbíróság Eljárási Szabályzata 2. pont

³⁹ Sport Állandó Választottbíróság Eljárási Szabályzata 2. pont 3. § a)–n) pont.

³⁵ I. m. In: Béky Ágnes Enikő: *Alternatív vitarendezés a sport világában*. Magyar Jog 2013/5. 292. o.

megszüntesse az eljárást az eljáró tanács megalakulása előtt; választottbíró, tanácsot jelöljön ki. A választottbírák nem képviselői a feleknek, függetlenek és pártatlanok nem fogadhatnak el utasítást. Eljárásuk során és teljes titoktartásra kötelezettek, amely kötelezettség esetükben még az eljárás megszűnte után is fennáll. Írásbeli nyilatkozattételi kötelezettségük van és kizárólag a felkérésre irányulhat a feleknek a kijelölendő választottbíróval való kapcsolatfelvétele. Nem konzultálhatnak jelölés előtt és után a vitás ügyről, a felek nem kérhetnek a választottbírótól szakvéleményt, nem igényelhetnek jogi álláspont kifejtést és jogi tanácsot az adott ügyre vonatkozóan. Egyúttal kötelesek minden olyan körülményt, tényt feltárni, amely függetlenségük, pártatlanságuk tekintetében jogos kétséget ébreszthet. Számuk pártatlan, a felek szabad megállapodást képezni a benne való megállapodás, amennyiben az egyesbírói eljárásra külön megállapodás nem utal, háromtagú tanácsban járnak el.⁴⁰

A felek között a jogvita békés úton nyerjen rendezést, érvényesüljön az egyenlő elbánás elve, a felek az ügyeket előadhassák. A félnek joga van megismerni az eljárást valamennyi anyagát, beadványokat, bizonyítékokat, eljárási cselekményeket, álláspontját szóban vagy írásban egyaránt előadhatja. A választottbírói eljárás nem nyilvános, ettől a Választottbírói bíróság csak a felek egyetértésével térhet el. A Választottbírói bíróság az adott ügyről, a felek személyéről, a meghozott határozatokról felvilágosítást nem adhat. A határozat jogi gyűjteményben, írott vagy elektronikus eszközök felhasználásával úgy hozható nyilvánosságra, hogy a felek személyes adatai előzetesen törlésre kerülnek.⁴¹

A választottbírói út igénybevételenek lehetősége kettős: egyrészt a sportszövetségek szabályzatai útján kötelezővé, másrészt pedig az állami törvényhozás lehetővé teheti. Az St. kétfajta hatáskört állapít meg egyrészt az St. 47. § (1) bekezdés értelmében az ún. alávetéses hatáskört, másrészt az St. 47. § (2) bekezdése értelmében az úgynevezett alávetés nélküli négy esetkör lehetőségét.

A hagyományos úgynevezett alávetéses esetkörben speciális szabályok az irányadóak, mint például az, hogy a kérelem beérkezésétől számított 30 napon belül tárgyalást kell tartani, az ügyet döntéshozatallal kell befejezni a tárgyalás befejezéséről számított 15 napon belül. Amennyiben a felek között nem jön létre egyezség annyiban a választottbírói bíróság döntést hozhat, célszerű mindazonáltal a felek kölcsönös érdekeinek figyelembevételével az egyezség létrehozásának lehetőségét megkísérelni. Amennyiben nem a hagyományos alávetés nélküli eljárásra kerül sor a választottbírói bíróság elnökének: az eljáró választottbíró, vagy a háromtagú tanácsot a kérelem beérkezésétől számított 8 napon belül ki kell jelölnie. A kijelöléstől számított 15 napon belül tárgyalást kell tartani és az érdemi döntést e tárgyalás megtartásától számított 15 napon belül meg kell

hozni. Ezen rendelkezések is összefüggenek a gyorsaság, az érdekegyeztetés és az a sportbéli szakértelemmel történő rendelkezés fennállásával. Az eljárás az alávetéses ügyekben a keresetlevél benyújtásával indul meg, amelyre az alperes védekező iratban válaszol.⁴²

Főszabályként tárgyalás tartására kerül sor amely alapesetben nem nyilvános. A felek abban is megállapodhatnak, hogy a rendelkezésre álló iratok alapján a döntéshozatalt tárgyalás megtartása nélkül kéri. A SÁVB számára lehetőség nyílik bizonyítási eljárás lefolytatására, így tanúk és szakértők meghallgatására, pénzbírságot vagy kényszerítő eszközt azonban nem alkalmazhatnak, mivel ezen jogosultság csak a rendes bíróságok számára, a törvény által meghatározott esetekben és módon biztosított. Amennyiben szakértői igénybevétele lenne szükséges, az Igazságügyi Szakértői Névjegyzékből lehet választani. A tárgyalást szükség szerint, vagy a felek kérelmére el lehet halasztani, de akár szüneteltetni is lehet az ügyet három hónapos időtartamra. Az eljárás felfüggesztésére abban az esetben kerül sor, ha olyan előkérdés tisztázása szükséges, amely más hatóság vagy bíróság hatáskörébe tartozik, így az előkérdés a választottbírói ügy kimenetelére ki hatást gyakorol. A felfüggesztés addig tart, amíg az előkérdésben folytatott eljárás jogerősen befejeződik, maga az eljárás bizonyítási eljárással fejeződik be.

A jogvitát érdemben eldöntő határozat az ítélet, minden más ügyben végzés születik.⁴³ Amennyiben a felek egyezsége kötnek, a választottbírói bíróság azt ítéletbe foglalja és a határozatot indokolással látják el. A pertárgyérték függvényében az eljárásban piaci díjat, költséget és illetéket kell fizetni ennek mértékét és módját az eljárási szabályzat állapítja meg, mindemellett az amatőr és a hivatásos sport ügyek között differenciálódás mutatkozik.⁴⁴ A SÁVB törekszik az egyezség létrehozására a felek közötti jogvita lezárása érdekében. Az érdemi döntés útján így a választottbírói bíróság kvázi mediátorként, vagy békéltetőként fellépve közvetíthet a felek között.⁴⁵

Az St. 47. § (1) bekezdése értelmében érdemi döntés születik, az St. 47 § (2) bekezdése értelmében pedig az előzetes sportbizottsági határozat helybenhagyására, megváltoztatására, vagy hatályon kívül helyezésére kerülhet sor, ezen utóbbi esetben egyidejűleg új eljárás rendelhető el vagy megszüntethető az eljárás.

A döntést csak a fél indokolt kérelmére meg lehet változtatni, feltéve hogy rendelkezésre áll elegendő adat és bizonyíték, valamint a jogvita lezárásához magasabb érdek kötődik, mint a határozat hatályon kívül történő helyezéséhez.⁴⁶ A választott bíróság eljárása során szabadon mérlegeli a szempontokat, amely körben az egyéni, speciális sportolói érdekek is szerepet játszhatnak, mint amilyen például az átigazolás, a le-

⁴² Sport Állandó Választottbírói Bíróság Eljárási Szabályzata 13. § 1–3. pont.

⁴³ Sport Állandó Választottbírói Bíróság Eljárási Szabályzata 28. §, 29. §

⁴⁴ Sport Állandó Választottbírói Bíróság Eljárási Szabályzata 37–43. §

⁴⁵ Sport Állandó Választottbírói Bíróság Eljárási Szabályzata 36. §

⁴⁶ Sport Állandó Választottbírói Bíróság Eljárási Szabályzata 29. § (2) bekezdés.

⁴⁰ Sport Állandó Választottbírói Bíróság Eljárási Szabályzata 5. §, 12. §

⁴¹ Sport Állandó Választottbírói Bíróság Eljárási Szabályzata 8. § 4., 5. pont.

igazolás vagy a versenyengedély gyors megadása iránti kérelem, vagy akár egy klub indulási jogával összefüggő gazdasági és egyéb érdekek köre is lehet a vita tárgya.⁴⁷

7. ÖSSZEFOGLALÁS EGY JOGESET ISMERTETÉSÉVEL

A sport, a sportszervezetek és a sportolók érdekeit képviselő, a sportéletben keletkező konfliktusok megoldását segítő alternatív vitarendezési fórum a sport választottbíróóság, amely megalakulása óta évente átlag négy-öt ügyben – az utóbbi időszakban jelentősen növekvő ügyszámmal – tárgyalja érdemben a sporttal kapcsolatos ügyeket. Gyakori a sportszövetségek határozatának hatályon kívül helyezése, a fegyelmi, a nevezési, az igazolási és az átigazolási kérdések köre. Eljárása során a felek közötti egyeztetés a hagyományos eljárásokhoz képest professzionális, gyors segítséget jelenthet, hiszen azok a személyek járnak el, akik a sportban jártasak, így autentikus döntéseket tudnak hozni, mivel nemcsak az elmélet ismerete adott számukra, hanem gyakorlati jártassággal, tapasztalattal is rendelkeznek.⁴⁸

Vitathatatlan az alternatív vitamegoldó lehetőségek szükségessége, bízni kell abban, hogy a térnyerésük a jövőben minél inkább megmutatkozik, egyik megvalósulási formája mediáció, ahol a felek konszenzusra törekkenek, és legfontosabb számukra álláspontjuk közelítése mellett az, hogy mindkét fél számára megnyugtató módon rendezzék vitás kérdéseiket; az ügyekben a vállalt kötelezettségeket a felek saját megállapodásukkal hajtják végre. A másik alternatív vitarendezési típusú fórum a Sport Állandó Választottbíróóság határozataival kapcsolatos ügyek kérdése, ahol nincs fellebbezési lehetőség; a végrehajthatóság így azonnal fennáll, az érdemi határozatokat szűk, meghatározott esetben lehet megtámadni bíróság előtt a Vbtv. alapján.

A sportban az önszabályozásból adódóan a választottbíráskodás mind a nemzeti jogok mind a nemzetközi sport területén korán megjelenik. Ahogy az élet minden területe úgy a sport is globalizálódik. Az állam szerepvállalása, a szabályozási szerepvállalás mára jobban érvényesül a sport területén. A XX. század második fele a példa a harmadik generációs alkotmányos alapjogok megjelenésével erre, mint például az egészséghez fűződő jog, a kultúrához fűződő jog, valamint elmondható, hogy a sport kiemelkedő társadalmi szerepével a tömegérdeklődés részévé vált. A sporthoz fűződő jog levezethető a testi és lelki egészséghez fűződő alapjogból, amely megvalósulhat többek között a rendszeres testedzés biztosításával. A Nemzeti Sportstratégia a Sport XXI. Nemzeti Sportstratégiáról szóló 65/2007. (VI. 27.) OGY határozat módosításáról eszközének te-

kinti, meg kívánja szakítani a betegség-szegénység-betegség ördögi körét, biztosítva az esélyegyenlőség követelményét.⁴⁹

Sok esetben az állami jogi szabályozás túllép a sporton. A szabályozást kiemelt területként lehet említeni, mint például a kiskorú sportolók védelmét a sportjogi viták elbírálásánál. Főszabályként kiemelhető, hogy nem az a cél, hogy az állam beavatkozzon a belső, a sportszövetségek sportegyesületek közötti egyeztetési, úgynevezett becsületbíráskodási tevékenységbe, az azonban mindenképpen kiemelt cél, hogy a kihívó törvénysértések ne történhessenek meg, a sportolók alapjogai ne sérüljenek. Az önszabályozás kontra állami szabályozás józan kompromisszumaként jelent meg a sportjogi választottbíráskodás, mint egy belső és külső elemeket is felvonultató jogvita rendezési mód, amely úgy biztosítja a jogállami elvek sportban történő érvényesülését, hogy közben a sport intézményes önszabályozó rendjéhez is kötődik. A sport számára a jog törvényi szabályozása nem képes annak minden gazdasági-mentális problémáját megoldani, arra azonban képes, hogy intézményes keretrendszerteremtésen a sport számára. Legfontosabb szerepe talán az, hogy a sporttevékenységet úgynevezett állami „játékszabályokkal” veszi körbe.⁵⁰

A SÁVB előtt folyó ügyek maguk nem nyilvánosak, közzétételük csak anonimizáltan lehetséges a felek felhatalmazásával, kivétel ez alól, ha a felek maguk hozzák nyilvánosságra a döntések eredményét. Az alábbi ügy kapcsán a sajtóban megjelent, a fegyelmi eljárás első- és másodfokú eredménye, valamint a választottbíróóság döntés is. A sportra vonatkozó állami jogi normák, illetve sportszövetségi szabályzatok a sporttevékenységek intézményi kereteit együttesen teremtik meg, a sport önszabályozó normáit az állami jog megelőzi, ütközés során pedig az állami sportjog érvényesülhet kizárólagosan.⁵¹ Befejezésül többek között az ügyet is ismertetjük:

Egy elsőfokú fegyelmi határozatban kiszabott pénzbüntetés másodfokon történő megemelését, továbbá a szektorbezárásokat sérelmezte a felperes kereseti kérelme. A Fegyelmi Bizottság előtt az eljárás során az érintett fél fellebbezése enyhítésre irányult és az első fokon kiszabott fegyelmi büntetés súlyosítására került sor másodfokon. Az elsőfokú fegyelmi határozattal szemben a megbírásgolt fél fellebbezett enyhítésért, miközben az ellenérdekű fél jogosultsággal rendelkező hivatalos személyei nem fellebbeztek súlyosbításért, holott a fegyelmi szabályzat lehetővé tette volna azt. Ezen döntések ismeretében fordult a felperes kereseti kérelemmel a Sport Állandó Választottbíróóság elé. Alapjogi kategóriaként megállapítható, hogy a tisztességes eljáráshoz fűződő alapjog, a jobbiztonság sérülhet. A magyar tételes jog a büntetőeljárás törvényben

⁴⁷ Lásd Béky Ágnes Enikő: *Alternatív vitarendezés a sport világában*. Magyar Jog 2013/5. 294. o.

⁴⁸ Lásd Béky Ágnes Enikő: *Alternatív vitarendezés a sport világában*. Magyar Jog 2013/5. 296. o.

⁴⁹ Béky Ágnes Enikő: *Alternatív vitarendezés a sport világában*. Magyar Jog 2013/5. 290. o.

⁵⁰ Sárközy Tamás: *Magyar sportjog az új Polgári Törvénykönyv után*. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2015. 29. o.

⁵¹ Sárközy Tamás: *Magyar sportjog az új Polgári Törvénykönyv után*. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2015. 36. o.

szerepelteti a súlyosítás tilalmát, amely tilalom nem jelenik meg a sport törvényi szabályozásában, mindamelllett azonban represszív felelősségnek tekinthető a sportfegyelmi felelősség, hasonlóan a szabálysértési felelősséghez vagy akár a Versenytanács által kiszabott pénzbüntetésekhöz. A súlyosítási tilalmat a bírói gyakorlat tételes jogszabályi rendelkezés hiányában is érvényesíti, amennyiben egy kizárólag enyhítése irányuló fellebbezést nyújtanak be és sor kerül a meghozott korábbi büntetés súlyosítására, hiszen az érdekeltek, érintettek számára nehéz helyzetet eredményezhet, mivel annak eredményeként fellebbezéshez való joguk igénybevétele kérdőjeleződhet meg. A súlyosítási tilalom jogállami elvének érvényesítésére, megerősítésére elvi élel kerülhet sor alapjogi kategóriaként akkor, amennyiben hasonló döntés születik. Fontos leszögezni azt is, hogy sportszervezet, mint jogi személy fegyelmi felelőssége a sportoló, vagy a szakember felelősségéről elkülönül. Más természetű a felelősség a sportesemények biztonságos és rendeltetésszerű lebonyolításáért és teljes mértékben fennáll a felelősség a szurkolók rendezvényen folytatott magatartásáért. Alapjogi kategó-

riaként a véleménynyilvánítás szabadsága érvényesül a sportrendezvényeken is, bíráló megjegyzések tehető, de ezen események légkörébe nem férnek bele az emberi méltóság sérelmét érintő, akár rasszista megnyilvánulások sem. Ezek jogellenessége megállapítható, a jogellenes magatartás pedig maga után vonhatja a sportszervezet fegyelmi felelősségét. A magatartás sértheti a szurkolók szórakozáshoz való hozzáféréseinek lehetőségét, így visszatarthatja a nézőközönséget a sporteseményeken történő részvételtől, a sportszervezet felelőssége tehát hasonló, mint polgári jogi szempontból a veszélyes üzemek kártérítési felelőssége. Ezek felelőssége nem vétkességi alapon nyugszik, hanem lényegében objektív jellegű, a sportszervezet a felelősség alól kivételként abban az esetben mentesülhet, amennyiben elháríthatatlan külső okot, vis maiort igazol.

A Sport Állandó Választottbíróság döntésével az elsőfokú fegyelmi határozatban foglaltak alapján a szektorbezárást érvényben hagyta, míg a megemelt bírságot hatályon kívül helyezte, azaz az első fokon kirótt összegű pénzbüntetést kell végrehajtani az ítélet értelmében.

FEJES PÉTER – FEJES FRUZZSINA

SPORT ÉS BÜNTETŐJOG

A tanulmánynak nem az a célja (mert nem is az a címe: Sportolók és büntetőjog), hogy a(z egykori) sportolók által (pl. a volt jégkorongozó Ambrus Attila rablások, a volt labdarúgó Balaskó Iván ittas járművezetés és más bűncselekmények, a volt birkózó Farkas Péter kábítószer-termelés, terjesztés, a volt labdarúgó Menyhárt Ernő emberölés kísérlete), avagy a(z egykori) sportolók sérelmére (pl. a néhai Marian Cozma, valamint Ivan Pešić és Žarko Šešum kézilabdázók ellen emberölés, illetve annak kísérlete, illetőleg testi sértés) elkövetett bűncselekményekkel foglalkozzon, hiszen ezek a sporttól, a sporttevékenységtől független esetek, hanem hogy (a többnyire) a sport, a sportolás „foglalkozási ártalmaiként” megjelenő büntetőjogi kapcsolódásokat villantsa fel (mert teljességre nem törekedhet); és magyarázatot adjon arra, mikor marad meg a sérülés okozása a sértett beleegyezésén belül, mikor pedig nem; továbbá körül járja azt, hogy mi az, ami a pályán nem bűncselekmény (például garázdaság), a nézőtérén viszont az; s min múlik a büntetőeljárás megindulása, megindítása a pályán elkövetett bűncselekmények vonatkozásában.

A büntetőjogot illetően meg annyit kell előre bocsátani, míg a többi jogághoz tartozó jogszabályok elsődleges célja az életviszonyok rendezése (szabályozása), addig a büntető jogszabályok elsődlegesen az életviszonyok védelmét célozzák (szolgálgják).

I. KAPCSOLÓDÁSI PONTOK

A sport és a büntetőjog kontaktusa a büntető anyagi és a büntető eljárási jog kapcsán is tetten érhető. A büntető anyagi jogon belül mind az általános rész rendelkezéseiből, mind a különös rész bűncselekményeiből jópáran kínálóznak. A büntető eljárási jogból az exponált kérdés a büntetőeljárás megindulásának, megindításának az alapja, legyen szó akár közzvádas, akár magánvádas eljárásról.

II. KÜLÖNÖS RÉSZI TÉNYÁLLÁSOK (EXEMPLIFIKATÍVE) ÉS ÁLTALÁNOS RÉSZI „SPECIÁLIS” BÜNTETÉSEK

Az alábbi bűncselekményekről különösen az alábbi relációkban esik szó: rágalmozás, becsületsértés (*Kassai Viktor/Lipták Zoltán, Darren Ward/Shane Tusup*), tetteges becsületsértés (*Strahinja Milošević/Földházi Tamás*), adócsalás/költségvetési csalás (*Stadler József, Magyar Autósport Szövetség, Lionel Messi, Cristiano Ronaldo, Xabi Alonso*), hűtlen kezelés (*Magyar Röplabda Szövetség, Paralimpiai Bizottság*), sikkasztás (*a MATÁV FC Sopron volt klubigazgatója*), okirat-hamisítások (*igazolások; vagyon elleni, pénzügyi bűncselekmények eszközcselekményei*), pénzmosás (*Birmingham City, Paris Saint-Germain*), vesz-